

DACIA

Onor.
Biblioteca Palatului Cultural.

ARAD

Telefoane:
Directia 48-33
Redactia 16-00
Administrația 50-62
Tipografia 14-69Arad
Strada Mărășești Nr. 1
Telefon: 11-28Cotidianul Banatului
și al Graniței de VestDirector responsabil:
C. MIU-LERCA

ABONAMENTE ANUALE:

Pentru tiraj . . . . . Lei 1800
Autorității și comenzi . . . . . Lei 3000
Instituții și întreprinderi . . . . . Lei 6000

Situația politică

Poporul polonez se poate simți în siguranță sub protecția armelor germane, scrie Völkischer Beobachter. Cu privire la pretențiile teritoriale sovietice în Europa orientală, se remarcă că este o eroare de calcul căci între Stalin și Occident este frontul de răsărit care apără Europa. În legătură cu această este foarte elocvent faptul că, conducătorii dela Londra și Washington au încercat, după conferința dela Teheran, să arate lumii cu mare volubilitate, că totul era în ordin, că sovieticii, ca cei mai buni democrați din lume, s'au angajat pe calea discuțiilor și că în aceste condițiuni nu este de temut că se vor lua măsuri unilaterale din partea Moscovei. În realitate însă se vede depe acum faptul că sovieticii, într'un viitor nu prea depărtat, vor scoate de sub masă un „guvern” al lor polonez, pentru a încheia cu el toate „acordurile” ce le par indispensabile pentru dominația viitoare a Poloniei. Prin această Sovietele vor dovedi „prietenilor lor” acul de stăpânire al anglo-americanilor și de graba pe care ei o pun în trăda Europa, și ce trebuie să se gândească lumea despre astfel de „acorduri”.

Noua declarație a agenției TASS merge până acolo încât barează orice posibilitate de retragere Angliei și Statelor Unite. Acest comunicat a fost publicat luni în timp ce încă de Sâmbătă se declara în mod grav la Washington că d. Cordell Hull ar fi discutat cu d. Roosevelt chestiunea „mediațiunii” americane între bolșevici și polonezi.

În febră acesta se reamintește odată mai mult popoarelor Europei, prin exemplul polonez, până la ce punct salăvarea libertății și vieții lor este inseparabilă de victoria germană.

Statele Unite nu au primit nici un răspuns la propunerea de mediație în conflictul ruso-polonez

AMSTERDAM, 20 (Rador) — Corespondentul agenției DNB transmite: Serviciul britanic de informații află în Washington că d. Hull, secretarul departamentului de staț a declarat Miercuri că nu a primit nici un răspuns la propunerea de mediație a Statelor Unite în conflictul ruso-polonez.

Nici un guvern polonez nu ar putea adopta politica bolșevică

GENEVA, 20 (Rador) — Corespondentul agenției DNB comunică: D. Maximilian Wejrzynek, președintele comitetului național al americanilor de origine poloneză a declarat după cum anunță „Glasgow Herald” în legătură cu politica sovietică față de Polonia că nici un guvern polonez nu ar putea să adopte politica bolșevică, căci aceasta însemna un suicid.

Revendicările teritoriale ale Sovietelor nu scot în relief decât decizia fermă de a

1944 ESTE ANUL MARILOR SUCESE ȘI DECIZII

LONDRA CERE LĂMURIRI MOSCOVEI. SE DESMINT TRATATIVELE DE PACE ANGLO-GERMANE. AMANUNTE ÎN LEGĂTURĂ CU TRĂDAREA REGELUI VICTOR EMANUEL

distruge Polonia, ce este considerată drept un obstacol în calea bolșevicilor în drumul spre Europa Occidentală.

Declarația oficială a guvernului sovietic

spune în încheiere d. Maximilian Wejrzynek, reprezintă un ultimatum adresat nu numai Poloniei, ci tuturor națiunilor aliate.

Contele Grandi, organizatorul complotului din marele consiliu fascist se află în Portugalia

BUCUREȘTI, 20 S. P. P. transmite: Cercurile din jurul guvernului republican fascist dau unele amănunte asupra membrilor marelui consiliu fascist care au fost condamnați la moarte în lipsă pentru trădare, de tribunalul special din Verona.

Contele Grandi, cel care a stârnit și

organizat complotul în ședința marelui consiliu fascist, se află în Portugalia într'un mic orașel de lângă Lisabona.

Dino Alfieri fost ministru al Italiei la Berlin se află în Elveția, iar Bastianini, Assoni, Botai, de Marsico și Acerbo se află încă în Italia, însă domiciliul lor nu este descoperit.

Guvernul britanic a cerut lămuriri Moscovei cu privire la știrea lansată de „Pravda”

BUCUREȘTI, 20 S. P. P. transmite: În legătură cu șvoul răspândit de „Pravda” că ar avea loc tratative anglo-germane în vederea unei păci separate, guvernul Marelui Britanii a trimis o notă la Moscova prin care cere lămuriri asupra provenienței acestei știri și asupra intențiilor acelor care au încuviințat publicarea ei.

Până Miercuri la amiază, după cum se află din Londra, nu se primise încă niciun răspuns la nota mai sus menționată.

Din această cauză guvernul englez nu poate da alte indicații oficiale cu privire la știrea răspândită de „Pravda”.

DE EXTERNE AL ANGLIEI DESMINTE CĂ AR FI FOST DISCUȚII DE PACE SEPARATĂ CU GERMANIA.

—x—

Ministerul de externe englez a desmintit tratativele de pace cu Germania

BUCUREȘTI, 20 S. P. P. transmite: POSTUL DE RADIO MOSCOVA A TRANSMIS MARȚI SEARA TEXTUL OFICIAL PRIN CARE MINISTERUL

DE EXTERNE AL ANGLIEI DESMINTE CĂ AR FI FOST DISCUȚII DE PACE SEPARATĂ CU GERMANIA.

D. Churchill a hotărât invazia Europei pentru prima jumătate a lunii Martie

BUCUREȘTI, 20 S. P. P. transmite: Din Stockholm se află că Marți, înainte de a părăsi Camera Comunelor, d. Churchill fiind întrebat de un deputat în legătură cu invazia în Europa, ar fi spus următoarele:

„Încă înainte de jumătatea lunii Martie, lumea va fi martoră la cea mai mare operație militară pe care istoria a cunoscut-o vreodată”.

Cercurile politice din capitala Suediei acordă o atenție deosebită acestei declarații, deoarece anul trecut înaintea debarcării în Italia, primul ministru britanic a anunțat că la începutul toamnei se va produce un mare eveniment militar.

DE EXTERNE AL ANGLIEI DESMINTE CĂ AR FI FOST DISCUȚII DE PACE SEPARATĂ CU GERMANIA.

Anul 1944 va fi un an de lupte înverșunate dar și de cele mai mari decizii și succese

Declarațiile dlui dr. Goebbels

BERLIN, 20 (Rador) — În prezența gașceterului Bohle, d. dr. Goebbels ministru al Reichului a primit Miercuri pe șefii grupurilor regionale ale organizațiilor din străinătate ale partidului național socialist care au fost convocați la Berlin la începutul anului pentru a se stabili programul de muncă. În declarațiile făcute cu privire la situația politică și militară d. dr. Goebbels a subliniat că socotește anul 1944, drept un an

de lupte înverșunate dar și de cele mai mari decizii și succese.

Apoi ministrul Reichului a expus punctele sale de vedere în ce privește munca politică și culturală față de Germania a celor ce trăiesc în străinătate impunându-și în același timp recunoștința pentru opera săvârșită în cursul anului trecut care s'a efectuat în condiții dintre cele mai grele.

Amănunte inedite asupra trădării Regelui Victor Emanuel

București, 20. (Rador.) — Corespondentul agenției DNB transmite:

Din sursă sigură se află un episod al istoriei ce a procedat armistițiul italian

care vestește în mod deosebit atitudinea mincinoasă a regelui Victor Emanuel.

Spre sfârșitul lunii August, senatorul

Guido Visconti din Modrone a cerut printr'o scrisoare redactată în termeni vioenți regelui Italiei să demisioneze.

În urma acestei scrisori, vreo două sute de senatori au semnat un mesaj de devotament către rege și au numit o delegație care să-l remită la Quirinal.

În fruntea acestei delegații se afla președintele senatului, marele amiral Thaon di Revel.

Audiența la regele Victor Emanuel a avut loc la 6 Septembrie 1943. Față de acest mesaj de devotament regele a luat atitudine în următorii termeni: „Împreună cu armata germană strălucit condusă, noi vom învinge toate problemele”.

În fața acestei declarații a suveranului, toți senatorii au fost convinși că regele este hotărât să continue războiul alături de germani în ciuda prăbușirii regimului fascist.

Se poate imagina uimirea senatorilor când au aflat două zile după aceea, despre anunțarea armistițiului și fuga regelui care a urmat imediat după încheierea lui.

Mare le-a fost indignarea împotriva încercării de amăgire săvârșită de rege în dauna unuia din organele constituționale cele mai înalte, cum este senatul, când senatorii au aflat apoi că armistițiul fusese semnat cu trei zile înainte de audiența care le fusese acordată de rege.

Un reprezentant sovietic a fost numit director general adjunct al asociației U. N. R. R. A.

Geneva, 20. (Rador.) — După cum anunță serviciul britanic de informații, d. Herbert Wehmann, directorul general al asociației UNRRA a făcut cunoscută numirea reprezentantului sovietic Mikhail Alexejevici Mencicov în postul de director general adjunct al acestei organizații.

La San Juan au fost arse 1350 victime ale cutremurului

Buenos Aires, 20. (Rador.) — Corespondentul agenției DNB transmite:

Grația activității neîntrerupte a echipelor de salvare s'a reușit să se elibereze cea mai mare parte a orașului San Juan.

Deasemeni liniile telegrafice și telefonice au putut fi reparate în parte, și generatoare auxiliare pentru iluminatul electric au fost instalate.

Armata a asigurat aprovizionarea populației.

Administrația Carilor Ferate a îndreptat un mare număr de vagoane cu paturi și vagoane restaurant spre San Juan, unde servesc drept adăposturi și dormitoare.

Până acum a fost incinerate 1350 persoane.

În cursul serii președintele republicii generalul Ramirez a adresat din San Juan o alocuțiune către poporul argentinian.

Până acum un nou cutremur de pământ s'a înregistrat la San Juan, care a rămas fără urmări.

Biblioteca Cercului Bănăţenilor din Bucureşti

CALENDAR

In seara aceea, cu desişul înuniericului presărat cu burniţă rece, ochii mei nu putură urmări, decât pe o distanţă mică pe străinul care părăsi dezamăzit şi foarte contrariat sediul din str. Măntuleasa.

Ce curiozitate, ce preocupări neogoite l-au silit să bată la uşa Cercului Bănăţenilor?

Intâmplător, mă găseam acolo, răsfoind colecţiile ziarelor din Banat, căutând setos ştiri din ţara copilăriei mele. S'a uitat în jur, par'că mirat, că mă găseşte singur.

— Aici e Cercul Bănăţenilor?

— Aici...

Omul privi din nou în jur, căutând să-şi reazime undeva nesiguranţa.

— Cu ce vă putem sta la dispoziţie?..

— Er' sunt profesor de limba română... şi m'ar interesa câteva date din literatura bănăţeană.

— Mă rog, vi-le pot servi eu. Ce vă interesează?

Omul mă privi din nou, încercând să schiţeze un zâmbet de bucurie.

— Lucrez la ceva, ah, o lucrare de specialitate... şi m'ar interesa contribuţia fiecărei provincii la totalul literaturii româneşti, precum şi specificul provinciei în literatură.

— In privinţa acestui Banatul o să vă servească material suficient.

— Cum?... întrebă el.

— Bine, răspund eu. Toată literatura bănăţeană poartă pecetea specificului acestei provincii. Poate fiindcă şi manifestările de viaţă bănăţeană, diferă puţin de ale românilor din celelalte provincii. Ştiu eu cum să vă spun? — Sunt bănăţene.

— Aşa am observat şi eu, dar — trebuie să-ţi mărturisesc — eu nu cunosc decât doi autori bănăţeni: Victor Vlad-Delamarina şi Ion Popovici-Bănăţeanul.

Am răs. desigur, de sinceritatea lui şi am făcut o muştrare.

— Dumneavoastră nu ne cunoaşteţi decât din manualele de limba română.

— Ca să fiu sincer da. Nicăirea n'am găsit nimic.

— Aveţi dreptate. Nu prea avem obiceiul să ne vânturăm coşniţa cu lazele la toate răscurile. Suntem prea modesti, ca să spunem noi ceva despre noi şi prea puţin iubiţi, ca să ne facă alţii acest serviciu. Cu toate acestea se scrie şi se publică, chiar foarte mult şi foarte bine în Banat. Aţi urmărit „Săptămâna Bănăţeană“?

— Am auzit de ea, dar n'am urmărit-o.

— Foarte rău. Acolo ne puteaţi asculta scriitorii.

Profesorul de limba română mă privi din ce în ce mai mirat de spusele mele.

— Scriitori bănăţeni?... Cu opere publicate?

— Desigur.

Omul se ridică de pe scaun cu bucuria strălucindu-i între clipirile pleoapelor.

— Cum aş putea să-mi procur operele lor?

Ne privirăm reciproc, fără să-i pot răspunde...

— Vă pot da eu date, despre fiecare în parte.

— A nu așa. Mi-ar trebui cărţile... şi aruncându-şi privirile pline de speranţe spre dulapul bibliotecii, continua:

Imprumutaţi-mi-le dela biblioteca Dvs. Vi-le restituţi în cel mult o săptămână...

Sîmţii cum mă pătrunde un fior de cîndă. Fiindcă trebuia să-i spun adevărul.

— Nu le avem nici la bibliotecă...

Ca un trăznet se așternu desnădejdea, peste figuri expresive, peste ochii plini de întrebări, peste şuviţa de păr cenuşie ce atârna pe frunze.

— Cum?... In biblioteca cercului Bănăţenilor din Bucureşti să nu se găsească operele niciunui scriitor bănăţean? Văd că aveţi o mulţime de cărţi...

— Sunt altele — răspund eu. O să sosească şi acestea, fiindcă le-am cerut. Suntem încă în curs de organizare.

Omul se ridică să plece...

— Întrebaţi-ne peste o săptămână, nouă, adăuga eu.

— Bine, spuse profesorul şi plecă.

Un „bine“ desnădăjduit azvârlit cu un accent de mânie.

L-am condus până la uşă, dar ochiul meu n'a mai putut să observe, că între înuniericului de afară şi înuniericului din suietul lui, nu mai era nici o deosebire.

Rămas singur, am privit biblioteca cu un sentiment de dispreţ pentru firea noastră păcătoasă, pentru această lăşătoare (raire) burgheză, în cel mai vulgar înţeles al cuvîntului.

Profesorul avea perfectă dreptate. De unde să ne cunoască dacă nici aici, în biblioteca „Cercului Bănăţenilor“ nu se găseşte nici una din operele scriitorilor bănăţeni.

Şi mi-am adus aminte...

Prin luna Martie a acestui an, în afara de cererile verbale, i-s'a înmănat domnului Virgil Birou, preşedintele „Asociaţiei scriitorilor din Banat“, şi o adresă oficială, prin care era rugat să trimită pentru această bibliotecă, câte două exemplare din operele scriitorilor noştri.

Figuri bănăţene

IOAN MONTANI

Când ai isbutit să te apropii de suietul acestui bland şi înţelept veteran al scrisului, te simţeşti cuprins de pacea binefăcătoare a gândului. A celui gând pur şi cristalin ca limpezimea apelor de izvor.

Sunt câţiva ani de când l-am întâlnit pe Ioan Montani, sub bolşile desghiocate ale vechii ocaşti Timişorene. Acolo în acele încăperi scunde, cu miroas de cerneluri şi şgomot de rotative, acest modest îndrumător al tinerilor condeieri, îşi potrivea gândurile sale senine în cuvinte aţese, pentru lumina tiparului.

A scris, s'a frământat şi în frământările sale şi-a împlinit toată tineretea, într-o vreme când câmpul scrisului era câmp de aprigă luptă, fără răgazuri, fără ezitări. Un vis de magistrale proporţii se cerea împlinit şi pentru împlinirea lui, naţia întreagă trebuia să ducă lupta surdă a răbdării. O singură armă putea fi folosită în această bătălie continuă: SUFLETUL, CU ÎNTELEPCIUNE PREGĂTIT.

Comemorarea lui Claude Debussy

Festivalul Institutului Francez din Timişoara

Miercuri seara, în sala care s'a dovedit încăodată prea mică a Liceului Commercial, Institutul Francez de Inalte Studii din România, Centrul Timişoara, a comemorat printr'un festival 25 de ani dela moartea marelui compozitor Claude Debussy.

Manifestaţia s'a început printr'o conferinţă de înaltă ţinută intelectuală rostită de d. prof. dr. S. Toduţă. D-sa a definit, ca introducere, caracterele artei franceze pe cari le aplică şi muzicii franceze, al cărei reprezentant deosebit de caracteristic este Claude Debussy.

Născut în 1862 la St. Germain-en-Laye, lângă Paris, Debussy face se joase studii de pian cu Marmontel, apoi de compoziţie cu Guirand şi Massenet. În 1884, la bursa de studii „Prix de Rome“. Petrece câţva timp la Roma, fără ca să-şi găsească vr'o afinitate cu Cetatea Eternă.

In schimb cu atât mai intensiv participă compozitorul la mişcarea ideilor timpului său. Perfaclismul lui Rosetti, impresionismul lui Claude Monet şi simbolismul lui Maeterlinck găseşc în el omul care va da o simfonie muzicală a acestor tendinţe, limitate până atunci la pictură şi poezie.

Preludiul la „După amiază unui faun“, care este prezentat de conferenţiar într'o înregistrare pe disc, este o compoziţie descriptivă, un poem de sensuahtate şi o transpoziţie abstractă în acelaşi timp.

Printre influenţele străine cari şi-au exercitat efectul asupra lui Debussy, trebuie menţionate acelea ale lui Moussorgsky şi Wagner. Pe când însă muzica rusească a lăsat urme în compoziţiile lui Debussy, opera wagneriană — pe care totuşi a admirat-o foarte mult la început — a provocat la el o reacţie puternică.

Să-şi amintească domnul Virgil Birou, că atunci a dat Cercului toate asigurările, că va trimite.

Dar nu ştim din vina cui cărţile nu au sosit nici până azi. Şi au trecut opt luni.

Dece?

Iată întrebarea pe care o punem domnului preşedinte al „Asociaţiei Scriitorilor din Banat“.

Ce motive l-au determinat să nu-şi respecte cuvîntul dat, dacă ar fi rămas această singurul motiv, care să-l oblige?

Când aici, la Cercul Bănăţenilor din Bucureşti, se depune o trudnică sbaftore pentru valorificarea tuşuroz produselor spirituale bănăţene, unii din fraţii de acasă adaugă la indiferenţa lor, şi o inimă răuvoitoare.

E o atitudine tradiţională a bănăţeanului, dar urată şi răgnbitoare.

GH. C. CROITORU

Pentru această pregătire de suflet, Ioan Montani şi-a dăruit roadele aţese ale muncii sale şi pentru ca nimic să nu ştirbească modestia apostolatului său, n'a avut altă răsplată decât aceea a împlinirii marelui ideal naţional pentru care a luptat.

Câţi dintre noi cei mai tineri, cari mânuim condeul, n'am înţeles semnificaţia acestei răsplăţi? Dar ne-am dat fără indoială seama că, pentru o existenţă de om, e tot atât de trebuincioasă şi o altfel de răsplată şi atunci când perspectivele nu ni se arătau trandafirii, gândurile noastre se întorceau spre acele exemple de viaţă, ca aceea dusă de Ioan Montani.

Da, Maestre al presei bănăţene, noi nu te-am uitat şi cu preşuirea sinceră ce-ţi-o păstrăm, în fiecare zi vom căuta să dovedim că străduinţele noastre sunt „FLORI PE ACEIAŞI TULPINA“ aşa cum însuşi ai mărturisit că trebuie să fie orice manifestare regională.

ŞTEFAN GOMBOŞIU

21 Ianuarie 1681

După ocuparea Seghedinului (1686) către trupele imperiale întreaga armată tărească de sub comanda Hanului Kalga care forma garnizoana întăriturilor din rai Seghedinului se retrage în Banat pând şinutul dintre Tisa, Mureş şi Begeş. La data de mai sus tătarii luând cunoştinţă un numeros convoi cu alimente şi nişii se apropie de Seghedin pentru aprovizionarea garrizoana. fac o incursă dincolo de Mureş şi Tisa pentru a pune na pe convoi sau cel puţin a-l jefui. Înşă surprinşi, şi bătuti, imperaliu rindu-i şi pe teritoriul Baratului. Paşlor făcute de tătari în nordul Banatului în călătoria lor de aliaţi ai turcilor, ai aceia de hoarde nomade nedisciplinate, adugă pustiirile făcute de către imperiale întregei rămân pustii, altele sunt de pe faţa pământului. Cu toate acestea această parte a Banatului mai avca în suferit. Încă înainte de începerea primărei Paşa din Timişoara Ibrahim adună tui tătarii rămaşi în Banat. În întregul terri obişnuşi cu camatul de aici s'cearcă din nou să recupe Seghedinul, suferă o înfrângere cetasir-fală. Retragă-şi toate forţele în craşul şi cetatea mişcarei unde în vara anului următor (1688) a asasinat cu ocazia unei revolte lătare, întreg Banatul de nord-vest răzdescoperit şi pradă unor cete de tătari constituite în vederea jafului.

TRAIAN BRAESCU

Foi volan

Proza bănăţeană

Suntem mereu acuzaţi, mai ales de noştri — fiindcă cei din capitală ne prea bat capul cu noi — că pe tii literar şi în special în proză, Banatul prezintă activitatea dorită de unii.

A acuza e desigur cel mai uşor lucru din lume, a face bilanţuri şi a expror dorinţi la fel, dar câţi sunt aceia s'au întreat, care este cauza principala care a oprit în loc manifestările literare în Banat?...

In primul rând lipsa unei edituri afară de „Astra Bănăţeană“ şi în zent „Dacia Traiană“ nimeni nu preocupat de gândul tipării lucrărilor literare. Am mai putea aminti editura vistei „Fruncea“ care însă n'a avut îndămână fondurile necesare pentru tipări lucrări de proporţii mari, cu toată eforturile ei ar fi trebuit să fie demn pentru nababii Timişoarei, har Domnului suni destui.

Cu toate astea, chiar dacă nu s'au părut multe volume, Banatul aşa în finele reviste pe care le are, dacă dai cantitativ, dar calitativ a dat.

Cred că nu este tocmai recomandat să ne tot plângem de insuficienţa stră şi să privim mereu, latura negativă a lucrurilor, înainte de a cunoaşte amănuntele, căci în asemenea cazuri contează foarte mult.

MIA MARIAN JALE

SEDINŢA SECŢIEI DE ETNOGRAFIE ŞI FOLKLOR A INST. SOCIAL BANAT-CRIŞANA

Sămbătă, 22 Ianuarie a. c. la ora seara va avea loc în sala de şedinţă Inst. Social Banat-Crişana din Palatul Cultural, şedinţa obişnuită a Secţiei Etnografie şi Folklor de sub preşedintul dr. Aurel Cosma, consilier ministerial. In această şedinţă se vor comunica comunicările anunţate în şedinţa anterioară, în special, este aşteptată cu mare interes comunicarea d-lui prof. Ursu privind la colindele din Mehala.

TEATRUL NATIONAL

Vineri, 21 Ianuarie 1944, ora 8 seara

TURNUL TEATRULUI ALHAMBRA

Se va juca marele succes al stagiunii

NU MAI BEAU

Nora, Piacentini, Radu Beligan, Fifi Harand, Dina Mihaiuca, Marcel Aughelescu, Minetta Gusti, N. Tomazoglu, Mireea Serbici. — Biştele la agenţia Tamaşiu.

Actualitatea

CRITICĂ ȘI CALOMNIE. Un fel de popor, care excelează în fabricarea de chibrituri și în producția untului de pește, confundând critica cu calomnia, și-a permis să facă o campanie de ponegrire a neamului nostru și a așezărilor noastre naționale. Noi suntem întotdeauna bucuroși de orice critică obiectivă, precum suntem întotdeauna indiferenți față de orice calomnie arbitrară. Critica are ca scop despărțirea părților bune și adevărate de cele rele și mincinoasă cine confundă această unică și sublimă funcție a criticii se prăbușește în calomnia degradantă. A ne critica înseamnă în primul rând a constata marele și cutremurătoarele calități și virtuți ale neamului românesc, care s'a întrecut pe sine — mai mult ca ori care alt popor din lume — în exteriorizarea spiritului său de eroism legendar și de sacrificiu sfânt. A trece peste aceste stări ale neamului românesc, înseamnă că tot ce se va afirma despre noi este o platiundine infamă, este o calomnie de cel mai insalubru gust. Astăzi poporul român este concentrat în Armata sa și această Armată românească vorbește îndejuns de virtuțile substanțiale ale poporului român. Nu trebuie să fim judecați după născăvra vreascuri, pe care însuși poporul le elimină din comunitatea sa, ci după vigoarea morală a întregii națiuni, care a impus tuturor și pentru vece respectul cel mai sincer și admirația cea mai nelimitată.

REFUGIATII DIN SOMES. Frații noștri ardeleni, cari s'au refugiat în părțile libere din țara noastră, nu și-au pierdut zăpăul, ei și-au menținut în plină vigoare și în neobosită activitate spiritul lor creator. Știrile, ce ne-au venit despre viața refugiaților în Somoș, arată cât de neobosită este activitatea românilor refugiați. Cultură, organizare socială, cercetări științifice, creațiuni artistice — toate activitățile unui spirit echilibrat sunt puse pe seama fraților noștri. Neocrocirea, care — de altfel — este și va fi trecătoare, a chemat conștiința românească a refugiaților la o viață pe cât de creștinească în conștiință, pe atât de națională în orientări și biruinți. Înseamnă asta? Asta înseamnă, cum a însemnat pururea în viața istorică a românilor ardeleni, că nu există vifor și adversități, care ar putea îndupleca și frânge conștiința vigoasă a românismului.

COPILUL ȘI NAȚIUNEA. Nu au putut scăpa nimănui grija și iubirea Conducătorului Statului pentru copilul român — cea mai fragedă ființă a neamului românesc. O concepțiune de istorică evidență națională este astăzi cristalizată referitor la copilul român: în el rezidă națiunea viitoare, în el se cuprind viitorul marelui patrie, în el se lămurește destinul luminat al nației noastre. El, atât de fragod, și atât de plâpând în ființa sa fizică, stăpânește un suveran și chiar ca un muconic al națiunii toate gândurile prezentului și toate sentimentele, ce alcătuiesc tezaurul moral al Statului nostru. Nu sunt, deci, zadarnice îndrumările, pe care le dă Mareșalul referitoare la paza, îngrijirea și creșterea sănătoasă și virtuoasă a copilului. Dacă prin nevinovăția copilului ni se deschid și ne devin accesibile cerurile, după cum ne învăță șansa, prin valoarea națională a copilului ni se lămurește frumusețea și strălucirea viitorului românesc.

PERSONALUL C. F. R. Conducerea Statului a luat măsuri urgente și foarte largi, ca personalul c. f. r. să fie, în toate de toate, sănătos. Se știe că de neobosit se lucrează la C. F. R. Se știe că în acest departament al activității naționale nu există nici cea mai mică funcție, care să nu fie întovărășită de cea mai mare responsabilitate. În sentimentul și sfera responsabilității se înalță funcțiunile în aparență cele mai distanțiate: aceea a șefului și aceea a secretarului. Nu există în nici o altă activitate de Stat o apropiere mai mare, o ardoare care exprimă însăși funcția de Stat C. F. R. — decât aceea care unește pe toți slujitorii ceferisti. Rar undeva o unitate mai comracă, decât unitatea funcțională a ceferistilor. Iată de ce organizația noastră de Stat, care este în mare parte fondată pe C. F. R. cere și impune ca personalul ceferist să fie vigoasă la trup, pentru a deveni în timpurile grele — neînfrânt în cuget.

INVĂȚĂMÂNTUL ȘI PROPAGANDA AGRICOLĂ IN JUDEȚUL TIMIȘ-TORONTAL

Invățământul agricol: diferite școli din județ. Propaganda Camerei de Agricultură Timișoara

Agricultura din Banat și în special cea din județul nostru, are ca factori de îndrumare: învățământul agricol, care se compune dintr-o școală superioară, 3 școli secundare și propaganda agricolă, susținută de Camera de Agricultură din Timișoara, care prin inginerii săi, ține cursuri cu sătenii, dându-le îndrumările necesare momentan, în agricultură.

Invățământul agricol superior, la Timișoara se dezvoltă pe lângă Politehnică, la Facultatea de Agronomie Cluj-Timișoara. Sistemele noi de lucru,

elaborate în ultima vreme de către această instituție superioară agricolă, au adus schimbări vădite în viața agricolă dela noi.

Școlile secundare de agricultură, pregătesc acum chiar pe plugarii de mâine, cari frecventează aceste cursuri, fără de gândul de-a ocupa vreun post la stat, ci numai spre a se instrui personal.

Plugăria bânățeană, cu care ne fâlim că deține înaintatea pe țară, și-a dat seama de aceste nevoi; plugăricești, și-și dă cu dragă inimă copii la învățătura agricolă.

Facultatea de Agronomie Cluj-Timișoara

La Timișoara funcționează din 10 Septembrie 1940 pe lângă Școala Politehnică, Facultatea de Agronomie Cluj-Timișoara. Această școală superioară are înscriși circa 200 studenți, cari după terminarea studiilor vor lua diploma de ingineri agricoli. Conducerea facultății o deține momentan d. decan Ion Safta.

Pe lângă studiul teoretic, facultatea are câmpuri de experiențe, unde studenții sub conducerea profesorilor fac studiul aplicat. Facultatea are pentru acest scop: Ferma Ciala Arad; câmpuri de experiențe 10 jughere la „Casa Verde” pe lotul cedat de Camera de Agricultură Timișoara. Pe aceste câmpuri se studiază diferite încercări pentru creșterea de soiuri noi, studii asupra rezisten-

ței diferitelor plante: la boli, la cădere, asupra precocității, etc.

Dintre profesorii de elită ai facultății amintim pe d-nii: Dr. MIHAIL ȘERBAN, fost ministru al agriculturii, economist; d. Decan Dr. Ion Safta, specialist în filozofie și pășuni, care încă din anul 1936-37 a scris un studiu asupra: Fierei pășunelor din județul Timiș-Torontal; Dr. Const. Martinovici, fiul Banatului, specialist în economie rurală; Dr. Const. Călniceanu, specialist de ameliorarea plantelor, actualmente secretar general în Ministerul Agriculturii și Domeniilor și alții, cari coț la cot cu cei amintiți, lucrează pentru instruirea cât mai completă a inginerilor de mâine, cari vor pune în aplicație știința lor pe teren, dând astfel un imbold și mai mare producției.

Școlile de agricultură din județ

Școala de Agricultură dela Ciocova, face parte din învățământul profesional inferior. În 1932 a fost complet reorganizată de către Camera de Agricultură Timișoara. Înzeștrându-se școala cu inventarul viu și mort azi are cele mai frumoase crescătorii de vite Simenthal, porci York, oi țigane etc.

Școala pe lângă secțiile de animale, are câmpuri de experiențe pentru porumb și cereale. După o muncă de 12 ani, d. profesor Gh. Chelemen, — director al școlii din 1932 — a reușit să creeze două soiuri noi de grâu: Ciocova 117 și Ciocova 127, cari în județul Timiș-Torontal, au dat rezultate mai bune decât Bankut și Odvos.

La porumb a selecționat soțul cunoscut sub numele de porumb bânățean Ciocova, care este mult mai timpuriu decât celelalte

soiuri cari se cultivă în Banat.

Școala are anual dela 30-40 elevi, fii de țărani cari vin să lucreze agricultura pentru moșiile lor. Este o școală de iarnă. Cursurile se impart în 2 perioade: 6 luni la școală pentru curs teoretic și practic și 6 luni acasă la moșie sub supravegherea profesorilor dela școală.

Școala de Agricultură din Sânicolaul Mare a fost înființată cu banii și pe terenul și în clădirea contelui Naco. În anul 1885, primăria orașului a dat pe seama școlii 100 jughere de teren.

Școala este condusă de d. director Leonte Georgescu. Cursurile sunt de câte 3 luni pentru țărani, între vârsta de 16-20 ani. Aci se învață mecanica-agri-

Un ciclu de conferințe radiofonice închinat Banatului

Posturile noastre de radio au luat frumoză inițiativă de a difuza o serie de conferințe închinat Banatului.

Prima conferință din acest ciclu va fi

difuzată în ziua de 23 Ianuarie a. e. la orele 7 seara, când d. Petre Nemoianu președintele Cereului Bănățenilor din București va vorbi despre orașul Lugoj.

Pericolul ne pândește la fiecare pas Nu vă atingeți de obiectele venite în cale

Inamicul continuă să întrebunțeze mijloace odnoase de urță răspândind pe întinsul țării obiecte în aparență inofensive și care la primul contact explodează, semănând moartea în jurul lor.

S'au produs cazuri destul de dese dela o vreme încoace. Casete, cutițe, lulele, brichete, creioane, tocuri-rezervoare și alte obiecte asemănătoare, ispiind bietul trecător, au produs accidente grave, uneori chiar mortale.

Toate aceste cazuri au fost date publicității cu bogăție de amănunte și s'a atras atențiunea tuturor cât de periculoase sunt aceste „daruri”, chibzuit așezate de dușman în umbră pentru a atâna curiozitatea omenească.

Victimile, în majoritatea cazurilor sunt femeile și copiii care, mânâni uni de naivitate, celelalte de incompetență, se lasă ispițiți de momentele pătimase ale dușmanului. Oamenii cu judecată au priceput și disprețuesc cu bună dreptate cursele viclene care

așteaptă în umbră să răspândească moartea, luând uneori și măsurile care se impun. Astfel este cunoscut, inițiativa laudabilă a ordonației maiorului medic Cornățeanu din Constanța, care gășind în ziua de 5 Decembrie 1943 un creion explosibil, l-a ridicat cu grije și l-a predat autorităților competente.

Reacțiunea firească a acestui ostaș cu mintea clară și cu simțul răspunderilor, er trebui să slujească de exemplu tuturor. Și logic era să credem că pilda va fi urmată preutindenți și de toți.

Iată însă că se mai gășesc și azi oameni care uitând de sfaturile bune, ce le conține li se dau pe toate căile, se lasă ispițiți și cad în gresăle dantolo de care pândește moartea. Ultima victimă e copilul Maxim Petre, în vârstă de 17 ani, arzat la Constanța în Părăgăș, șeful stației CFR Remus Oprean, de pe linia Medgidia-Negru Vodă.

Tânărul inconștient gășind în ziua de 15

colă (conducători de tractoare).

Periodic se mai țin și cursuri de specialitate câte 15 zile cu cei ce posedă deja carnetul definitiv de conducător de tractoare. Aceste cursuri de complectare se țin de către monșeurii firmelor de tractoare.

La școala din Belinț — de sub conducerea măestrei de gospodărie, dș. Marinescu — se învață de către elevii țesutul chimicului, umplutul pe fire, cusături, lucrul de masă e.c. Toți aceia care au vizitat anul trecut expoziția școlară din Regionala Timișoara își mai amintesc de frumoasele lucruri expuse de această școală. Elevele fiind în vârstă de 13-16 ani, mai învață și creșterea și alimentarea rațională a animalelor, cultura legumelor etc.

În decursul anului sunt înscrise 130 elevi.

PROPAGANDA AGRICOLĂ

Sub egida camerei de Agricultură Timișoara, în decursul anului trecut s'au ținut cursuri demne de relevanță:

Cursul de îngrijirea și păstrarea vinului, care a fost ținut debitanților de beuturi spirtoase din Timișoara și județ a avut 140 de cursiști regulați. Durata cursului a fost de 7 zile și a fost ținut de d. ing. inspector Slepceanu și d. ing. insp. Stanimir dela Direcțiunea Viticulturii din Minister.

CURSUL DE GOSPODĂRIE DELA IZVIN

Cursul acesta — de 8 zile — a fost ținut pentru extrășolare, de către d-soarele Marinescu, directoarea Școlii de gospodărie din Belinț și de d-na directoara Pău, dela Școala de gospodărie dela Folț, județul Hunedoara.

Aci s'au ținut lecții despre igiena copilului nou născut, gospodărie casnică (bucătărie), etc. Au participat 60 fete din Izvin și jur.

CURSURI CU PREMILITARI

În decursul anului trecut — în luna Decembrie — s'au ținut 72 de cursuri cu premilitarii în câte 6 comune din fiecare Ocol Agricol. Lecțiunile au fost predate de șefii ocoalelor respective.

A fost tratată cultura rațională a porumbului.

CONCLUZIE

Agricultura județului nostru și până acuma a deținut locul întâi pe țară, dar în urma acestui nou curent inițiat de ambele instituțiuni: școlastic și de propagandă agricolă, va lua avântul pe care această nobilă îndelețnicire omenească îl are în apus. Când țărânul nostru va ajunge la nivelul cultural a celui olandez, belșugul agriculturii se va revărsa și mai mult asupra lui. Inceputurile acesse dacă vor fi continuate cu perseverență, multe se vor schimba și la noi.

DOREL DRAGUESCU

Decembrie la orele 2 după amiază lângă balta din apropierea stației, o cutie de tablă de culoare roșie în formă de borcan de cremă de ghet, a ridicat-o și în drum spre stație, încercând s'o desfacă cu un cuțit, cutia a făcut explozie. Victima s'a aies cu trei degete rupte dela mâna stângă, o rană la mână dreaptă și; alta mai gravă la față și la ochi. În stare serioasă a fost internat la spitalul Dr. Sien din Constanța.

Cazul de față se adaugă la lungul șir de accidente provocate de obiecte gășite. Fiți cu băgare de seamă, nu vă atingeți de ce gășiti. căci moartea va pândește pretutindeni.

Și, îndeosebi, părinții să-și dăscălească odraslele, explicându-le pericolul și urmările tragice la care se pot aștepta, păgubind deopotrivă familiile de brațe de muncă și Patria de brate lupătoare pe frontul pe care se reazăimă toate nădejțile noastre.

DACIA

AGRICULTURĂ
COMERT
INDUSTRIE

FINANTE
MESERII
LEGI-DECIZII

AGENDA

Termene

25 Ianuarie 1944

— La Inspectoratul Regional al Municipiilor Timișoara se va ține examenul pentru ocuparea posturilor vacante de impiegați dela instituțiile pendinte de Ministerului Muncii, din județele: Timiș, Caraș, Severin, Hunedoara, Bihor și Mehedinți.

— Termen pentru declarații asupra firelor de lână la Administrația Financiară.

27 Ianuarie 1944

— Până la această dată primește Ministerul Inzestrării Armatei cereri pentru prelungirea numerelor de garaj.

Licitatii

26 Ianuarie 1944

— La Arsenalul Român pentru mașini de scule, tehnice, material de întreținere.

— La Ministerul Agriculturii și Domeniilor se va vinde materialul lemnos din pădurea Olănești.

— Magazia de rebuturi a Oficiului special postal București L, vinde colete căzute în rebut.

— La primăria comunei Belotint, județul Timiș-Torontal, pentru vânzarea unui taur reformat.

— La Casa Națională a Asigurărilor Sociale București pentru procurarea a 242 lăzi mari pentru depunerea de efecte a Dir. administrative ale C. N.

— La Ministerul de Război S. S. A. U. pentru furnizarea a 1000 buc. noptiere de metal, pentru Colegiile Militare „Maresal Ion Antonescu” în valoare de Lei 4.000.000 de pe deviz.

— Idem pentru construcția unei săli de mese la Depozitul de Muniții Sibol (Hunedoara), în valoare de 920.000 lei de pe deviz.

— Idem pentru construcția a 4 grajduri la Tabăra-Focșani, în valoare de Lei 19.500.000 de pe deviz.

— Idem Industria Intendenței pentru aprovizionarea a 5000 perechi ismene molton.

— La Ministerul de Război S. S. A. U. pentru reparații, instalații de apă și sanitar la aripa veche a Colegiului „Maresal Antonescu”, garnizoana Curtea de Argeș, în valoare de Lei 6.200.000 de pe deviz.

— Direcțiunea intendenței pentru cămăși, ismene, bluze și pantaloni de vară.

Miscarea firmelor

— ALBINA SAR. Adunarea a aprobat demisia d-lui Gh. Anghel Ionescu, din calitatea de președinte al consiliului de administrație și a ratificat alegerea d-lui Victor Moldovan în aceeași calitate. Deasemenea adunarea a luat act de demisia C. Găgiulescu și a ratificat demisia d-lui C. Dobrotescu în calitatea de administrator delegat al societății și a d-lui G. Susnea în calitatea de censor în locul d-lui N. Frigatar, demisionat.

— PRIMA SOCIETATE ANONIMA PENTRU COMERTUL DE MĂRFURI din Glogovaț, jud. Arad. Acționarii societății sunt convocați în a VI-a adunare generală ordinară, pe ziua de 2 Februarie 1944, ora 15, în localul instituției.

— BURSA DE EFECTE, ACȚIUNI ȘI SCHIMB, București. D-nii membri ai Asociației Bursei de Efecte, Acțiuni și Schimb din București sunt convocați în adunarea generală, pentru ziua de 27 Ianuarie 1944, ora 12.15 a. m., în localul Bursei, sala Camerei de arbitraj, Str. Bursei Nr. 4.

Bonuri de încălțăminte aprobate

Serviciul de distribuire și control al încălțămintelor comunică în continuare următoarea listă de bonuri aprobate de Comisie; în ședințele din 11, 13 și 14 Ianuarie 1944.

Încălțăminte gata: 2962 2962 2965
2968—1972 1974—3007 3010—3015
3018—3027 3029—3032 3034—3051
3053—3056 3058 3059 3061—3065 3069
—3075 3078—3080 3084—3095 3097—
3111 3112—3119 3121—3148 3150—
3152 3153—3161 3164 3167—3180 3183
—3188 3190—3201 3203 3204 3206 3210
3211 3215—3219 3222—3226 3228—
3233 3235—3243 3245 3246 3248—3269

3272—3275 3277 3278—3282 3284—
3290 3292—3297 3299—3317 3319—
3326 3329—3336 3338—3341 3343 3346
—3351 3354 3358—3361 3364—3366
3368 3369 3371 3372 3375 3378—3388.
Pingele: 1816 1818—1820 1823—1826
1818—1835 1837—1843 1851 1855 1856
1863—1871 1875 1878 1880 1881 1886
—1888 1892—1895 1898 1901 1908
1912 1913 1917—1920 1922 1927 1932
1935 1938 1940—1942 1946—1952 1955
1960 1965—1968 1971—1973 1975—
1977 1980 1982 1985 1987—1989 1991
1995 1997—2007 2010—2022 2027 2029
2031 2033 2034 2037 2038 2040—2045
2046—2062.

INFORMAȚIUNI

× **INCALȚĂMÎNTEA FUNCȚIONARILOR.** Conform dispoziției Economatului General al funcționarilor Statului, distribuția încălțămintei pentru funcționarii și pensionarii Statului s'a prelungit până la data de 31 Ianuarie. În consecință funcționarii publici sunt invitați să efectueze cumpărăturile până la această dată, după care bonul emis de către Economatul județean își pierde valabilitatea. Deasemenea sunt invitate și instituțiile să ridice bonurile de încălțăminte ce li s'au atribuit.

× **ZAHAR CU PREȚ REDUS.** La Economatul pentru aprovizionarea funcționarilor se distribuie zahăr pentru funcționari, pensionari, lumea IOV membrii ai Economatului, zahăr cu prețul de 134 lei kgr.. Se invită deci aceia cari nu au ridicat încă rația lor de 1 kg. de membru de familie să se prezinte spre a-și ridica drepturile.

× **IMPORTUL DE MIEI DIN TRANSISTRIA.** Pentru a se ușura importul unor cantități de mii din Transistria se va acorda o reducere de preț. Taxele vamale vor fi consemnate, urmând ca asupra reducerii de preț acordată să se notărească ulterior dacă va fi risturnată de ministerul de finanțe din taxele de export sau i se va da altă destinație.

× **EVALUAREA ALIMENTELOR LA EXPORT.** Se fixează o valoare medie unitară de lei 503 per kgr. alimente, ca: unt, unură, cârnuri, salam, slănină, făină, biscuiți, conserve de orice fel, zahăr miere, băuturi, etc. pe care în baza autorizațiilor de export eliberate de Direcțiunea reglementării exportului din Ministerul Economiei Naționale, le iau călătorii care pleacă în străinătate.

× **PRELUNGIREA TERMENULUI PENTRU DEPUNEREA DECLARAȚIILOR DE IMPUNERE.** București 20 S. P. P. transmite: Ministerul de Finanțe aduce la cunoștința celor interesați că termenul pentru depunerea declarațiilor de impunere s'a prelungit până la 1 Martie 1944.

× **PREȚUL CELULOZEI RĂMÂNE NESCHIMBAT** În urma cererilor făcute recent de a se acorda unele majorări de prețuri la diverse sorturi de celuloze autoritățile în drept au respins aceste cereri. Astfel, prețul celulozei rămâne neschimbat.

× **ALIMENTAREA ANIMALELOR CU CARTOFI.** Avându-se în vedere că în acest an recolta de cartofi întrece cu multe nevoile de consum ale populației s'a hotărât ca surplusul de cartofi să fie folosit pentru alimentarea diferitelor specii de animale.

× **CONSUMUL PRODUSELOR C. A. M.** Impotriva unor afirmațiuni după care consumul produselor CAM ar fi suferit scăderi simțitoare, în deosebi la consumul fabricatelor de pușun, s'a dovedit că majorarea prețurilor n'a avut nici o influență asupra vânzărilor. Dealțul situația este de așa natură, că o scădere a consumului intern ar fi în favoarea veniturilor CAM-ului întrucât disponibilul fabricatelor ar putea fi utilizat la exporturi prin compensație, mult mai profitabile decât veniturile decăt consumația acestora în interior.

× **INCALȚĂMÎNTE ORTOPEDICĂ.** Funcționarii, pensionarii, invalizii, văduvele din actualul război și orfanii, membri ai Economatului județean pentru aprovizionarea funcționarilor, pot primi încălțăminte ortopedică. Pentru a putea obține materialul necesar confecționii, vor înainta o cerere, arătând motivul pentru care cere încălțăminte ortopedică și cantitatea de piele necesară.

× **DISPOZIȚII PRIVITOARE LA PRELUNGIREA NUMERELOR DE GARAJ (AUTOMOBILE).** Pentru rezolvarea cererilor de prelungire a numerelor de garaj conform comunicărilor Ministerului Inzestrării Armatei difuzat prin presă, se pune în vedere solicitanților că cererile se primesc numai până la data de 27 Ian. a. e. și trebuie să fi însoțite de următoarele dovezi: a) Dovada înscrierii firmei la Camera de Comert, cu vechimea firmei și specificarea, Import de automobile sau comert exclusiv de automobile de ocazie; b) Dovada plății impozitului la cifra de afaceri pentru acest comert; c) Tabel de autovehiculele vândute în 1943, cu specificarea Numerelor aprobării Ministerului Inzestrării Armatei, pentru fiecare în parte și d) Tabel de autovehiculele ce are spre vânzare și e) Permisul special.

× **MUTAREA ECONOMATULUI FUNCȚIONARILOR.** Secțiya de manufactură și textile a Economatului funcționarilor publici este în curs de mutare. Noul local va fi în Palatul Chesurei de poliție, intrarea prin str. Lonovici și va fi deschis publicului ca începere de Marți 25 Ianuarie.

× **MATERIA PRIMĂ PENTRU FABRICILE DE BERE.** Din cercetările făcute s'a constatat că orzul și orzoaica disponibilă din recolta trecută vor acoperi cu prisosință nevoile de materie primă ale fabricilor de bere. În consecință fabricile de bere se vor putea dispensa de aceste cereale provenite din Transistria. Ele vor fi depozitate la stocul de rezerve și nu vor putea fi vândute fabricilor de bere.

LEGI-DECIZII

Texte-Comentarii

UTILIZAREA PERSONALULUI STREIN IN INTREPRINDERI

• După cum se știe, prin modificarea legii pentru utilizarea personalului întreprinderi din 23 Septembrie 1943, întreprinderile urmează să înainteze la Ministerului Economiei Naționale tablouri nominale de personalul pe care-l folosesc, în cursul lunii Aprilie 1944.

Conform legii vechi, aceste tablouri trebuiau înregistrate în cursul lunii Iunie 1944.

Acest tablou se va înainta ministerului Economiei Naționale și va fi semnat de către reprezentanții legali ai întreprinderii.

Deasemenea, el va mai trebui vizat de organele regionale ale mai sus numitei minister. După informațiile pe care le deținem, urmează să apară un regulament al legii care va cuprinde o serie de lămuriri privitoare la interpretarea diverselor articole ale acestei importante legi.

Este interesant să mai subliniem sarcina aplicării decretului lege pentru folosirea personalului în întreprinderi, are Direcția Mobilizării din Subsecretariatul Industriei, Comerțului și Mined. Noua lege va mai prevede printre altele, că întreprinderile să comunice trimestrial noule angajări și concedieri de personal făcute în trimestrul precedent.

ANULAREA SAU RECTIFICAREA PROCESELOR-VERBALE DE CONTRAVENȚIE

Monitorul Oficial Nr. 14 din 18 Ianuarie 1944 publică:

ART. 1. — Alineatele 5 și 17 din art. 1, lit. a, din decizia ministerială Nr. 64.878 din 18 Iunie 1942, publicată în Monitorul Oficial Nr. 140 din 10 Iunie 1942, se modifică după urmează:

ART. 5. — Anularea sau rectificarea proceselor-verbale de contravenție de valoare până la 100.000 lei impozit și amendă și reducerea amenzilor aplicate prin procesele-verbale de contravenție de aceeași valoare, conform art. 130 din Codul de procedură fiscală, dacă se constată că acțele încheiate sunt neîntemeiate în total sau în parte, sau când există suficiente motive de reducere.

ART. 17. — Anularea sau modificarea proceselor verbale de contravenție de valoare până la 200.000 lei, impozit și amendă, pendinte în apel sau când apelurile au fost anulate ori respinse ca neîntemeiate, tardive, rău introduse sau nesustenute, reducerea amenzii până la maximum 15 la sută din valoarea lor, precum și aprobarea eliberării mărfurilor, confiscate, conform art. 66 din legea în vigoare, în cazul excepțional 5 la sută.

Barometre

termometre articole optice

CENTRALA-OPTICĂ S.I.N.

SIMION BURĂ & Co.

Timișoara I, Regele Mihai I, Nr. 1
Inreg. Reg. Com. 67.1211/1941 1307

Sucursala Timișoara

CREDITULUI NAȚIONAL INDUSTRIAL

— Acordă credite industriilor din Banat și Vestul Transilvaniei.
— Face tot felul de operațiuni bancare.
— Primește depuneri spre fructificare.

Adresa: Timișoara, B-dul Ferdinand Nr. 2.

1891
Telefon 5195

1411

ZILNIC DE TOATE SI PENTRU TOTI

- NOUI PROFESORI UNIVERSITARI. Prin decret d. dr. Ion Gr. Mihăilescu, șef de lucrări, definitiv la Facultatea de științe din Timișoara și d. dr. Eugen Pora, asistent definitiv la Facultatea de științe din Timișoara, au fost numiți profesori titulari, primul la catedra de fiziologie vegetală și al doilea la catedra de fiziologie animală, ambele dela Facultatea de științe din Iași.

- EXAMENE PARTICULARE PENTRU ELEVII SARBI. Programul examenelor particulare, secția sârbă la liceul „C. D. Loga” este următorul: In zilele de 23-24 Ian. Inscriseri și plata taxei la casieria liceului, Marți 25 I. orele 3 d. m. examene sumare și de diferență; Joi 27 I. orele 3 d. m. limba română; Vineri 28 I. orele 3 d. m. religie; Sâmbătă 29 I. orele 3 d. m. I. sârbă; Duminică 30 I. orele 8 dim. geografie; Luni 31 I. orele 3 d. m. I. franceză; Marți 1 II. orele 3 d. m. drept; Miercuri 2 II. orele 8 dim. matematici; Joi 3 II. orele 3 d. m. germană; Vineri 4 II. orele 3 d. m. fizico-chimie; Sâmbătă 5 II. orele 3 d. m. istorie; Duminică 6 II. orele 8 dim. șt. naturale, orele 3 d. m. I. latină.

- PLATA COTELOR FAMILIARE. Plata drepturilor tranzitorii pe bază de Cartele convenite invalizilor văduvelor și orfanilor din actualul războiu, se va face la Administrația Financiară între 2-10 ale lunii următoare pentru luna trecută și nu la 20 ale fiecărei luni cum s'a făcut până acum. Plata drepturilor tranzitorii pentru luna Ianuarie 1944 se va face între orele 8-12 în zilele de 3 și 4 Februarie 1944. Plata cotelor familiare pentru luna Ianuarie 1944 se va face între orele 8-12 în zilele de 28 și 29 Ianuarie 1944.

- IN ATENȚIA LUMII L.O.V.R. Invalizii, orfanii, văduvele și foștii luptători din actualul războiu, domiciliați în Timișoara și jud. Timiș-Torontal, se vor adresa pentru plasarea lor în servicii la Oficiul pentru plasarea invalizilor, orfanilor și văduvelor de războiu, în Timișoara I, Bul. Regina Maria Nr. 7, etaj I. și Inspectoratului Muncii din Timișoara I str. Mercy Nr. 2 etaj I. Pot face cererea și prin primăriile respective. Cei din județul Severin se vor adresa Oficiului de plasare din Lugoj, str. V. Branișce Nr. 10, cei din județul Caraș la Inspectoratul local al Muncii din Reșița (Casa de Asigurări Sociale) și Inspectoratul local al Muncii din Oravița str. Regele Mihai Nr. 4.

- NOUI POSTURI BISERICESTI. Prin decizie ministerială s'a înființat un post de preot și un post de cântăreț pentru spitalele de Stat din Arad. Două posturi de consilieri referenți, câte unul pentru secțiile administrativă și bisericească, dela cancelaria episcopală Timișoara.

- INCETAREA ANGAJAMENTULUI. Conform deciziei Ministerului de Finanțe a încetat angajarea în funcțiunea de agent administrativ diurnist d-lor: Isaac Ion de pe lângă administrația financiară Caraș, Dula Ștefan de pe lângă Administrația financiară Hunedoara, Șelariu Ștefan, pe lângă Administrația financiară Severin. S'a revocat angajarea în funcțiunea de agent administrativ diurnist Toma Avram, de pe lângă Adm. fin. Hunedoara.

- INAINȚARI. Prin decizie ministerială a fost înaintat: Cocora Liviu actual șef de birou la Inspectoratul industrial Timișoara la gradul de șef de secție. Băjenescu Pan-tele, actual impiegat la Inspectoratul industrial Timișoara, la gradul de sub-șef de birou, Șiclovan Nicolae, actual verificator șef la Biroul de măsuri și greutăți Timișoara, la gradul de subinspector, Alexandrescu Teodor, actual verificator șef la Biroul măsuri și greutăți Arad la gradul de subinspector.

- CURSURI LECTORATULUI GERMAN PENTRU ELEVII ȘCOLILOR SECUNDARE. Lectoratul german din Timișoara a organizat un curs de literatură pentru elevii școlilor secundare (dar nu primare, cum s'a anunțat greșit). Cursurile au loc în fiecare Vineri la orele 16.30. La ele pot participa și adulții. Tema conferinței care va avea loc Vineri 21 Ianuarie este „Der Ring des Niebelung”.

- INSTITUIRI DE COMISIUNI. Ministerul Justiției a constituit la Inspectoratul cadastral Timișoara o comisiune pentru recepționarea lucrărilor de cadastru, reformă agrară, identificare, clasificare și întocmirea documentelor cadastrale (cadastrul fiscal) compusă din domnii: Lucian Minculescu, inspector cadastral, președinte, Gheorghe Bier, inginer ordinar și Nicolae Bona, inspector cadastral membrii: Ion Velceleanu șef de birou secretar. La Inspectoratul cadastral Arad s'a instituit o comisiune pentru recepționarea lucrărilor de cadastru și reformă agrară, compusă din domnii: Lucian Minculescu, inspector cadastral președinte, Gheorghe Bier, inginer ordinar Katra Ladislau, cond. cad. principal și Ghanu Barbu șef de birou membri; Novac Maria subșef de birou secretar.

- MASINA DE SUDAT ȘINELE A I. E. T. DIN LA ARAD. Masina construită de I. E. T. după planurile d-lui ing. Dr. Mikloș, directorul întreprinderii electromecanice timișorene pentru a suda șinele de tramvai în însuși locul de utilizare a acestora a fost înmormântată tramvaiele sădane spre a executa acelu astfel de lucrări.

FAPTE DIVERSE

Crima din strada Mareșal Joffre 8 Un tramvaist își ucide vecinul cu două lovituri de cuțit

Astăzi noapte, imediat după ora 12, Ion Staicu, din str. Mareșal Joffre 8, a fost ucis cu două lovituri de cuțit de tramvaistul Ion Lularu, de 35 ani, actualmente concentrat la o unitate militară.

Ion Lularu și Ion Staicu sunt vecini și aveau bucătăria comună. Aseară, Ion Lularu a venit acasă în stare de beție. La câteva minute, a scos acasă și Staicu pe care Lularu l-a invitat în casă. După un scurt schimb de cuvinte, la plecare, Lularu a scos cuțitul și l-a împins în inima lui Staicu. Altă

- REPREZENTATIE CINEMATOGRAFICA PENTRU ORFANII DE RAZBOIU. Sub egida Comitetului municipal de patronaj se va rula Duminică 23 Ianuarie 1943 orele 11 la cinematograful Thalia filmul „Cenușăreasa” pentru orfanii de războiu. Spectacolul este gratuit.

- NOUA LINIE DE TRAMVAI. Linia de tramvai proiectată pe Calea Bogdăneștilor, dela Bul. Cetății până la bariera Roșului, se va construi încă în cursul anului 1944. Ea va avea traseu simplu, iar lungimea ei va fi de 2 km.

- LA JILAVA AU FOST EXECUTAȚI CINCI CRIMINALI. București, 20 S. P. P. transmite: Eri dimineață au fost executați prin împușcare la Jilava cinci criminali condamnați la moarte pentru crima de omor. Ei au ucis trei persoane la Ottenița, una la București și alta la Brăila.

- DELA OFICIUL DE PLASARE. Gheorghe Stănescu a fost numit subșef de birou la Oficiul de plasare Bocșa-Montană, în locul lui Oproiu Constantin, care a fost detașat la Oficiul de plasare Câmpulung-Muscel.

lovitură i-a aplicat-o în spate. Lovitura din inimă a fost mortală. Ion Staicu a ajuns în locuința sa, a căzut jos și a murit imediat.

Criminalul a fost arestat și depus la închisoarea parchetului militar. Cercetările se fac de comisarul 2 de poliție și de parchetul militar.

Motivul crimei nu sunt încă lămurite. Între Lularu și Staicu exista o ură mai veche provocată din cauza certurilor obișnuite între cei doi vecini. Lularu susține însă că a fost atăcat și de aceea s'a apărut.

N'avea bani să se mărite! Rozalia Tătaru, care și-a jefuit amantul, condamnată la una lună închisoare

Judecătoria II, urbană, formată cu d. judecător Ciupe, grefier fiind d. Marițoiu, a deschis procesul inculpatei Rozalia Tătaru, de 30 ani, din localitate. str. Iacob Negruzzi 17, care a fost trimisă în judecată pentru delictul de furt.

Acum un an, Rozalia Tătaru și-a jefuit amantul, un prieten de coaze, pe Constantin Dănuș, voiajor comercial, din Tg.-Jiu. căruia i-a furat din servietă suma de 130.000 lei. Constantin Dănuș, de câte ori venea la Timișoara — și venea cam de trei-patru ori pe lună — se oprea la hotel „Dojo” și trăia împreună cu Rozalia Tătaru, care nu avea decât această meserie. Femeia însă avea și un prieten permanent, pe Nicolae Cârjeu, cu domiciliul când la Timișoara când la Turnu-Severin și cu care urma să se căsătorească — cum spune inculpata.

Dar n'avea bani — și servietă lui Constantin Dănuș i-a căzut, plină cu bani, tocmai la timp. În timp ce lăsa masa la restaurant, Rozalia Tătaru inventează o chemare la telefon. Constantin Dănuș pleacă și ea scoate din geantă cât a putut cuprinde, rapid, în pumn. 130.000 lei. Se desparte de Dănuș și îi promite că, după amiază la ora 6, îi face o vizită la hotel. Dănuș așteaptă zadarnic, fiindcă Rozalia Tătaru, cu cei 130.000 lei, sboară la Turnu-Severin, în aceeași zi la Nicolae Cârjeu, ca să-i toace în lăniște. Constantin Dănuș constată furtul, se adresează poliției și hoata este arestată la Turnu-Severin, într'un hotel. În posesă mai avea 5.000 lei și timp de trei zile neagă că ar fi comis furtul, ca până la urmă, pusă în fața celor, să recunoască totul: că a pus la C. E. C. 50.000 lei și că libelul l-a dat lui Nicolae Cârjeu; că tot acestuia i-a dat 20.000 lei; că și-a cumpărat o rochie (4000 lei), o pereche de pantofi (4000 lei), o sticlă cu apă de coloni (1000 lei) și alte mărunțisuri; și că 10.000 lei i-a ascuns, acasă, într'un pantof. Dealțul mărunțisurile ei a fost verificat cu probe strășne

de biroul judiciar al chesturii de poliție. Cabinetul I. de instrucție, care a ținut-o arestată 30 zile în penitenciar, a găsit libelul C. E. C.-ului la Nicolae Cârjeu, locuim la Hotin, unde acesta se afla concentrat. Prin ordonanța cabinetului Nicolae Cârjeu, care a primit banii și libelul în dar, fără să fi participat sau să fi instigat la furt, a fost scos de sub urmărire, iar Rozalia Tătaru a fost trimisă în judecată.

Prin cartea de judecată a judecătorei II, urbane, inculpata a fost condamnată la una lună închisoare corecțională, adică atât cât a făcut în arestul preventiv în cursul instrucției. Din suma furată, cabinetul de instrucție a găsit 70.000 lei și i-a restituit băgășului Restul, care s'a cheltuit, face o lună închisoare.

Vatman trimis în judecată pentru crimă de omor prin imprudență

D. procuror Bujor Imbroane a pus sub urmărire, prin rechizițoriu definitiv, pe Tincău Gavrilă, vatman la I. E. T. pentru crima de omor comisă prin imprudență. Gavrilă Tincău este vatmanul care a provocat ciocnirea celor trei tramvaie în stația „Capitol” în cursul cărei ciocniri a fost ucis un fruntaș dela 5 Vânători, care se afla într'unul din cele trei tramvaie.

Vatmanul a fost arestat în cursul cercetărilor de cabinetul 3 instrucție.

O ghițoare hoată

D. procuror Bujor Imbroane a alcătuit rechizițoriu definitiv de urmărire împotriva țigăncii Florian Catița, din Roșat, ghițoare pentru delictul de înșelăciune. Țigăncea a înșelat cu haine la valoare de 100.000 lei și cu 25.000 lei numerați două femei din Timișoara, cărora le-a făcut farmece spre a câștiga la loterie și pentru a se... mărita. Țigăncea se află în stare de libertate.

- INSPECȚIE. Dl. inspector general Tătășescu din Ministerul Muncii actualmente la Timișoara, însoțit de subdirectori Camerei de Agricultură din Timișoara a inspectat mai mulți cerealiști. Dsa va inspecta și pe morarii din județ.

- COTA CUVENTA UNUI PROFESOR SUPLINITOR, CU EXAMEN DE CAPACITATE. Unui profesor suplitor cu examen de capacitate, care funcționează la o catedră liberă și bugetară este de 100% din indemnitatea titularului provizoriu fără gradată. Dacă însă suplitorul nu are examen de capacitate primește numai 80% din activitatea titularului. Suplitorii care funcționează la catedrele de studii teoretice primesc indemnitatea calculată după tabela profesorilor de studii teoretice, iar cei care funcționează la catedre de dexteritate, primesc indemnitatea calculată după tabela profesorilor de dexteritate, profesori măștri și măștri asimilați.

- CARAVANA CINEMATOGRAFICĂ PENTRU SATENI. Caravana cinematografică pusă la dispoziția Prefecturii județului Timiș-Torontal de O. C. R. va vizita în zilele de 23 și 24 Ianuarie comunele Tolvața, Banloc, Opațița și Stamora Germană.

- DONAȚIE PENTRU TERMINAREA CATEDRALEI. Pentru terminarea catedralei ort. rom. a Timișorii Corul bisericesc din comuna Hodeni a donat suma de 6000 lei. Tot pentru acest scop a donat și parohia ort. rom. din Calacea suma de 7015 lei.

- REVISTA CERCULUI JURIDIC BĂNĂȚEAN. Zilele acestea va apare Nr. 1, anul XIII, al revistei Cercului Juridic Bănățean. Primul articol „Intr'al treisprezecelea an” este semnat de d. I. N. Lungulescu primul președinte al Curții de Apel.

- INTOCMIREA UNEI EXPOZIȚII A ATELIERELOR COMUNALE. În vederea întocmirii unei expoziții a atelierelor comunale, s'au dat dispoziții conducătorilor de ateliere ca să aleagă dintre lucrările executate cele mai reprezentative.

- INTRUNIREA CONSILIULUI CONSULTATIV AL MUNCII. București 20 (Rador). Comunicat: Consiliul consultativ al muncii se va întruni în ședință plenară Vineri 21 crt., la ora 17 în Bdul Carol 33. Consiliul va fi prezidat de d. ministru I. D. Enescu. Se va discuta problema asigurărilor sociale în agricultură și problema participării la beneficii.

- SCHIMBARI DE NUME. Ministerul Justiției publică: Iosif Stoc, domiciliat în comuna Simeria (Hunedoara) a făcut cerere de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Stoc în acela de Topor. Vasile Hegedus, dom. în comuna Orăștie, județul Hunedoara a făcut cerere de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Hegedus în acela de Vioreanu.

- GARDIENI — PUȘI IN DISPONIBILITATE. Negrei Vichente, Penitenciarul Caransebeș, fiind concentrabil; Bran Viorel, Penitenciarul Oravița neprezentare la post, Furcă Sidor, Penitenciarul Deva, neprezentare la post.

- NOUI CENTRE EXTRASCOLARE. Ministerul Culturii Naționale și al Culeilor a repartizat pe lângă formațiunile existente, noi centre la subinspectoratele Arad și Hunedoara.

- EXAMENELE PARTICULARE LA LICEUL „C. D. LOGA” Examenele particulare, sesiunea Ianuarie 1944, încep la liceul de băieți „C. D. Loga, în zilele de 23-24 cu înscrierile și plata taxei la casieria școlii; Marți, 25 orele 3 d. m. examene sumare și de diferență. Joi 27, orele 3 d. m. limba română; Vineri 28, orele 3 d. m. religie; Sâmbătă 29, orele 3 d. m. limba latină și I. elină; Duminică 30, orele 8 dim. geografie, orele 11 dim. igienă; Luni 31, orele 3 d. m. I. franceză; Marți 1 Febr. orele 3 d. m. filosofie și drept; Miercuri 2 Febr. orele 8 dim. matematici; Joi 3 Febr. 3 d. m. I. germană și I. italiană; Vineri 4 Febr. orele 3 d. m. fiz.-chimie; Sâmbătă 5 Febr. orele 3 d. m. istorie; Duminică 6 Februarie 8 dim. șt. naturale.

ARADUL CULTURAL

Anchetele noastre

Cum a luat ființă orașul Beiuș

Cum a fost înființat orașul - Date din trecut

Numele orașului se pierde în negura vremii și nu se poate preciza care anume este originea acestui nume.

Numele cel mai vechi și care se poate apropia mai mult de adevăr este Beiuș. De la anul 1854 începe — pe timpul alfabetului de tranziție — să aibă înțelesul cuvântului Beiuș și Beiuș, iar de la 1862, întrebându-se alfabetul latin, se spune numai Beiuș.

Cercetând legendele din jurul numelui de Beiuș sau Beiuș ajungem la următoarele conștații: Ungurii îi spun Beiuș, nume derivat din cuvântul bölyny-zimbru, Bölynyes, ce înseamnă ținutul zimbrilor, existând o legendă care preținde că această regiune avea foarte mulți zimbru.

Alții susțin că numele orașului vine de la Bela al IV-lea, zicându-i-se dreptul lui Bela, de pe timpul când s'a ascuns din fața Tătarilor.

Însă faptul care pledează mai mult pentru noi, fiind absolut cel mai apropiat de adevăr, arătându-se prin aceasta că ungurii s'au așezat în urma Românilor pe aceste platuri, și, față de toate etimologiile, este că numele de Beiuș — după cum afirmă cu precizie Prof. Dr. Const. Pavel în „Scenariile din Beiuș” — vine de la limba medio-bulgară, bulgaro-slavonă, din Bjele scio — Bjeleci, ce înseamnă centru principal ținut al unei personalități, un fel de târgușor mai însemnat.

CUM A FOST ÎNFIINȚAT ORAȘUL

Orașul Beiuș, așezat pe malurile Crișului Negru, într-o regiune de un pitoresc nelăteț, a fost de la început deservit a fi un târgușor însemnat, încă din veacul al XII-lea.

Înființarea orașului s'a făcut din necesitatea de a se crea o legătură între regiunea de câmpie și cea muntoasă, pentru a se putea da o mai mare dezvoltare comerțului.

Cu timpul orașul Beiuș capătă o importanță deosebită de mare, devenind un al doilea oraș de reședință, apărat și ferit de orice fel de atacuri din partea năvălitorilor, de marii lașundari, care aveau interesul ca prin susținerea acestui oraș să se poată feri minele de fier și aurul din Băița și Pietroasa.

Primele așezări omenești pe vatra orașului Beiuș au fost — după cât se poate conșta — înainte chiar de venirea Romanilor. După venirea Romanilor, localitatea a început să ia o dezvoltare mai mare, mai cu seamă că se afla la o înălțime de drumuri, fiecare

FAPTA PATRIOTICĂ A ELEVELOR LICEULUI COMERCIAL DE FETE DIN ARAD

Evele Liceului comercial de fete din Arad au confecționat din lână proprie pentru ostașii de pe front următoarele obiecte militare: 2 buc. pulovere; 43 perechi ciorapi; 86 perechi mănuși; 18 buc. fulare; 117 perechi mănușe; 1 buc. capșon.

Toate aceste obiecte au fost predate Comitetului Județean al Consiliului de Patronaj.

— DISPARUT. Carolina Palinkaș, din strada Căp. Igaț nr. 40 a anunțat plății că fiul său pe nume Francisc, a plecat de acasă și nu s'a mai reîntors. Poliția a luat măsurile convenite pentru a afla locul unde se găsește tânărul dispărut.

venind aici pentru a-și desfășura activitatea, odată pe săptămână.

DATE DIN TRECUT

După părăsirea Tătarilor, la 1257, episcopul Vicențiu începe să zădărească cetăți de la Finis. — sat așezat la o depărtare de 3 km. de Beiuș — Castrum Fenes, o cetate care are mare importanță în luptele cu Turcii și în resmășita Curuților, orașul Beiuș, înrând sub jurisdicțiunea castelanilor de la Finis.

La 28 Octombrie 1451 episcopul Ion Vitéz de Zredna declară Beiușul oraș

liber — civitas — din oppidum episcopale cum era până aci, scoțându-l de sub jurisdicțiunea castelanilor de la Finis.

Episcopii Dimitrie Meszesi și Ion Vitéz de Zredna au arătat un deosebit interes orașului Beiuș, având o deosebită atenție față de populația românească de pe moșiile episcopesci, ușurându-le mult viața de robagi pe aceste moși.

Măine, vom arăta și alte date vrednice de reținut, din trecutul orașului Beiuș.

Ion Pavel Dumitrescu

Activitate românească în suburbiile Aradului

Arad. — Datorită inițiativei unui număr de intelectuali zilele trecute a luat ființă în suburbia Gău din Arad Cercul Cultural: Astra, având următoarele secțiuni, culturale, corală și sportivă. Conducătorii acestei asociații au fost aleși următorii: Președinte adv. Ioan Fericeanu, vicepreședinte Ioan Dincă director școlar, Ioan Maier Secretar, Păcurar Petru casier, George Bogățianu, controlor, Sabin Ursu, inv. bibliotecar, Mireea Iercan econom, iar membrii în comiteț au fost aleși d-nii Comisar Ioan Constantinescu, Codreanu Petre, Marincov Petru, Maxim Ostoia, și Găgăreanu Dumitru. Secția corală va fi condusă

de către candidatul de preot, d. George Căvășdanu, secția sportivă va purta numele de „Găiana, condusă fiind de următorii d-ni: președinte adv. Fericeanu, vicepreședinte inv. Sabin Ursu, președinte executiv dir. școlar Ioan Dincă, director sportiv Ioan Cojnică, secretar Ioan Rădulescu și Titu Panăuț, casier Petru Marincov și Vidai Anton, controlor George Bogățianu și Roșu Isprăvnic Nicolae Munteanu și George Cioșel, Comitet de disciplină: președinte comisar Ioan Constantinescu, membrii: Cretu Gheorghe, Cornel Codreanu și Maxim Ostoia.

—x—

Un interesant proces la Tribunalul din Arad

Zilele acestea s'a judecat la Arad un foarte interesant caz de contrabandă de aur. Încă în anul 1943 plugarii Alexandru Stoia și fratele său Adam Stoia, amândoi de origine din comuna Brad, au venit în localitate ca să cumpere o cantitate mai mare de naie, cu scopul de a o valorifica în ținuturile lor, aducând cu ei și o bucată de aur în greutate de 350 grame, provenită din minele de la Brad, aur ce, valora aproximativ 300.000 lei. Cum n'au avut asupra lor suficienți bani pentru a cumpăra naiele pe care le-au găsit, s'au dus la cărciumarul Nicolae Săbău, căruia i-au cerut să-i împrumute cu suma de 270.000 lei, suma ce le trebuia pentru efectuarea târgușelilor lor, oferindu-i în gaj aurul ce-l aveau la ei. Cărciumarul după ce a văzut bucată de aur și-a dat imediat seama că valoarea lui este cu mult mai mare decât suma cerută de dâ-

șul le-a oferit imediat suma cerută și le-a spus că îi obligă ca în decurs de una săptămână să-i restituie suma ce le-a dat-o. Frații Stoia s'au învoit. În toată această convorbire și chiar când s'a ajuns la învoială a intrat în local un comisar de poliție de la chestura locală, care prințând de veste că ce se petrece aci a confiscat imediat aurul provenit din contrabandă, precum și banii ce i-au luat cei doi frați cu titlul de împrumut și le-a dresat proces verbal de dare în judecată.

Apărarea a fost susținută de dr. Miron Brutariu.

Secția a II-a a Tribunalului a dat o sentință prin care a condamnat pe inculpați la câte 6 luni închisoare corecțională cu suspendarea executării sentinței și a ordonat apoi confiscarea aurului.

I-a mușcat nasul nevestei sale

În fața tribunalului din localitate s'a desbătut zilele acestea procesul înținat de soția lui Nicolae Vanc, de origine din comuna Ineu, care și-a reclamat bărbatul pentru că i-a adus leziuni corporale foarte grave. Faptele sunt acestea: În vara anului trecut Nicolae Vanc, care își iubea soția o suspecta mereu pentru că i se părea lui că ea este curtată și de alte persoane. La un moment de ceartă între soți pentru aceleași motive, Nicolae Vanc enervat din cale afară pe soția sa,

a sărit asupra ei și i-a mușcat nasul. Femeia a fost apoi internată la spital unde a stat mai mult timp sub tratament. Soțul fiind reclamat parchetului de pe lângă Tribunalul Arad, cazul a ajuns acum spre dezbateri. După ce au fost ascultați și alți martori Tribunalul l-a găsit vinovat pe Nicolae Vanc, condamnându-l la patru luni închisoare corecțională și la o amendă de 5000 lei cu suspendarea sentinței pe timp de trei ani.

Condamnați pentru șantaj

Tinerii Tiberiu Vesfried și Aladar Leghel, ambii din Arad, au amenințat pe comerciantul Ludovic Fisch, din localitate pentru diferite nereguli săvârșite de acesta la legea sabotajului, dacă nu le va da sumă de 20 mii lei, în schim-

bul tăcerii lor. Fisch a făcut imediat denunț penal împotriva șantajștilor, iar Tribunalul desbătând această cauză, a condamnat pe Tiberiu Vesfried la opt mii lei amendă, iar pe Aladar Leghel la 12 mii lei amendă, pentru aceiași culpă

TEATRU

SĂMBĂTA ȘI DUMINECA PIACENTINI-BELIGAN-ANGELESCU LA ARAD

Sâmbătă și Duminică în matineu și seara, au loc reprezentațiile companiei artistice PIACENTINI-BELIGAN-ANGHELLESCU, cu savuroasa comedie „Nu mai beau” de Robert de Flers. Radu Beligan și Marcel Angheliescu vor avea apariții comice, care vor asigura piesei un succes neobișnuit, iar Nora Piacentini va reuși desigur ea și până acum aceiași biruință ca în trecut. Din distribuție mai fac parte: Ninetta Gusj, Dina Mihăilescu, Fifi Harand, Mireea Septiliei, N. Tomazoglu, etc. Direcția de scenă: Soare Z. Soare. Decorurile: N. Septiliei.

×

„SUPREMA JERTFA”

În ziua de 24 Ian. orele 8 seara, sub înaltul patronaj al P. S. S. Episcopului Andrei al Aradului, va avea loc în sala Teatrului, reprezentarea dată de Uniunea Națională a foștilor combatanți „FRUIT ȘI VOLGA” a episodului eroic „SUPREMA JERTFA”. În rolurile principale scriitorul O. Barcaroia, Angela Săbăreanu, Dora Mihăilescu, D. Missir, M. Spica, etc. În afara de piesă se vor cânta arii naționale, se vor juca dansuri naționale. Va cânta orchestra Al. Mar-tac.

Bilete la agenția teatrală Iles. Telefon 22-55.

Informațiuni

— FURTURI DE MĂRFURI DIN GARA ARAD. În luna Noiembrie anul trecut autori încă necunoscuți, au spart mai multe vagoane din care au furat diferite mărfuri și lucruri în valoare considerabilă. Cercetările continuă pentru prinderea răufăcătorilor.

— CONDAMNAȚI PENTRU MITUIRE. Ioan Brânduș și Petre Harășdeu din comuna Somoșcheș, județul Arad au fost pedepsiți de Tribunalul Arad la câte 3 luni închisoare corecțională, cu suspendarea sentinței, pentru că au încercat să mituiască pe șeful postului de jandarmi.

— RECLAMAT PENTRU FURT Gheorghe Achim, din Arad, a reclamat pe Drăgan Săbău, afirmând că acestuia i-a furat 1.800 lei. Poliția a început cercetări.

PENTRU CĂTĂTORI

Cu începere de la 1 Ianuarie 1944, ziarul „DACIA” continuă să pună la dispoziția publicului arădean două pagini zilnice, având reportajii, articolele și informațiunile, ce interesează problemele economice, culturale, sociale etc. locale și din regiune.

Colaborează D-nii Profesor I. D. DABĂCIU și Ion Pavel DUMITRESCU.

Conducerea administrativă o are D. I. MANDRECI INSPECTOR ADMINISTRATIV al ziarului.

Sediuul ziarului se află în același loc actual în Str. Mărășești Nr. 1. TELEFON: 11-28

Cereți
la toate chioșcurile

INDREPTAREA
revista intelectualilor

S O C I A L - E C O N O M I C

MICA PUBLICITATE

Se caută să apară în fiecare zi. Anunțuri se primesc la Administrația ziarului în Str. Mărășești Nr. 1. Telefon Nr. 11-28.

Dați camera mobilă pentru 1 Ianuarie medic sublocot. Adresa la ziar.

Încălziți atelier de nasturi și peptene. În perfectă stare de funcționare. Adresa, Arad, Calea Romanilor Nr. 29. Telefon: 26-19.

Redacția ziarului „DACIA” pentru Arad, caută funcționară cu practică de birou. A se adresa în fiecare zi la sediul redacției Arad, str. Mărășești Nr. 1. Telefon Nr. 11-28.

Caut camera mobilă cu intrare separată. Adresa la ziar.

CAUT două camere goale pentru birou în centru. Adresa la ziar.

CAUT bucătăreasă perfectă. A se adresa la ziar.

Se caută vânzători de ziare cu câștig bun. Adresa la ziar.

Direcțiunea Școlii de Ucenici din Arad, Str. Episcopiei Nr. 22, caută o pedagogă (post bugetar) cu salariu de lei 9500 lunar.

Direcțiunea Școlii de Ucenici din Arad, Str. Episcopiei Nr. 82, caută o femeie sau om de serviciu (post bugetar) cu un salariu de lei 5700 lunar.

Cumpăr în comision, vând haine folosite. Lărbătești și femeiești, Florica Groza și Comp. comision de haine uzate, Strada Barie Chendi 11, parter.

Războiu de țesut modern și furcă de tors de vânzare. Calea dr. Ioan Sucu 100.

Blănă mână mare extra-fină de vânzare din bunăvoință la Blănar VLAD, Strada dr. Petran.

Se caută urgent servitoare de preferință mai tânără, cu acte în regulă și salariu bun. Se va prezenta în fiecare zi la doamna Epure Arad, Str. Dr. Ștefan Cicio Pop Nr. 14, etajul II.

CARUCIOR adânc pentru copii de vânzare. Firma Mimoza, Str. Brătianu Nr. 2.
TUTUNGERIE caută vânzătoare rutinată cu garanție, Bulev. Reg. Maria Nr. 21.

ASI SCHIMBA pământul meu din Ungaria 20 jugăre cu pământ în România. Str. Memoratului Nr. 19, Arad, Mureșel.

De vânzare la casa de comision „TEMPO” mobile și moderne, dormitoare, camere combinate, mese de scris, dulapuri cu rolo masă de scris american, mașină de cusut, bibelouri și vase. Mare asortiment în covoare indigene și orientale. Prețuri de ocazie! „TEMPO” Arad Bul. Regina Maria 12. Tel. 19-75.

MARE TESĂTORIE. Caută maeștri țesători cari sunt apoi apti să conducă războaie mecanice: simple, revolver și cu shaft. Se vor prezenta numai cei ce corespund acestor cerințe, având o practică îndelungată. Ofertele scrise cu mâna proprie. Sprinzând datele exacte de activitatea de până acum, se vor prezenta sub „Țesătorie” 43-78. În Reclama, Agenția de Publicitate, Arad, Str. M. Eminescu Nr. 4.

RESTAURANTUL CENTRAL din Ineu, județ Arad, angajează imediat 2 cholneri cu romiză sau cu plată fixă.

CROITORIA

OSCAR WALDER

Arad, Strada I. G. Duca 15-17 et. I, Croitoria sus la etajul I, execută DUPĂ COMANDA TOT FELUL DE HAINE

Cinema „FORUM” Arad

Repr. la orele 3, 5, 7 și 9 fix. Tel: 20-10

Un film mare

Puntea de cristal

Cel mai mari artiști

Puntea de cristal

Un succes mondial

Puntea de cristal

cu ROSSANO BRAZZI — ILSA POLA — FILIPPO SCELZO

CINEMA ROYAL ARAD

Difuzarea sonoră excelentă. — Sala bine încălzită,
STRADA ALECSANDRI 2

Azi premieră

veți râde cu lacrimi, comedia cea mai bună, cea mai reșită și cea mai amuzantă a celebrului comic MACARIO în filmul

Mătușala lui Carol

în rolul principal feminin apare Macario, faimosul comic italian în toalete superbe
Reprezentările încep la orele 3, 5, 7, și 9 fix. în Duminică și sărbători legale
MATINEU la orele 11.30 cu intrare generală de lei 60.

Cinema CORSO Arad

Telefon 23-64

Reprezentări 3, 5, 7, 9 fix

Un film așteptat de toată lumea

„Cele două orfeline”

cu Alida Vali și Maria Denis

Cinema URANIA Arad

Telefon: 12-32.

Cinema de premiere, Proiecție ire proșabilă, Sala bine încălzită.

AZI!

Viața marelui constructor german Un film de mare montare.

DIESEL

cu WILL BIRGEL

HILDE WEISNER

Repr. la 3, 5, 7 și 9 fix.

Cinema ARO

Telefon: 24-45.

Inceputul reprezentațiilor 3, 5, 7 și 9.

Joi premieră! Cel mai mare film al sezonului Doris Duranti și Carlo Nichi

LEUL DIN DAMASC

În acest film admirabil se desfășoară în fața publicului tot secretul și eroismul orientului în mod nemi văzut până în prezent.

Duminică și sărbători la orele 11.20 MATINEU cu preț redus

CALEIDOSCOP

FAARMACII DE SERVICIU

21 Ianuarie 1944

Lager, Bl. Regina Maria 25. Tel. 15-16.
Berger, Calea Șaguna.
Mumuzanu, Calea Atrul Vlaicu 50. Serviciul permanent

CINEMATOGRAFE

21 Ianuarie 1944

FORUM Puntea de Cristal
URANIA. Diesel
CORSO: Cele două orfeline.
ROYAL: Mătușala lui Carol.
ARO: Leul din Damasc.

SPECTACOLE

După cum am anunțat într'un număr trecut, evenimentul teatral, al acestei săptămâni îl va constitui reprezentarea comediei „NU MAI BEAU”, de către cel mai bun ansamblu de comedie existent în țară, ansamblul Teatrului AL-HAMBRA. Savuroasa comedie a lui Robert de Flers, excelează printr'un subiect hilarant cu totul specific dramaturgului francez. Distribuția cuprinde pe admirabilii comici Radu Beligan și Marcel Anghelescu, apoi Nora Piacentini, Minea Gusti, Dina Mihalcea, Fifi Harand, Mircea Sepilici, N. Tomazoglu etc.

PENTRU SPECTATORII OPEREI

Din cauză marelui interes manifestat pentru spectacolele de Operă, rugăm toate persoanele care au achiziționat bilete sau le-au rezervat prin abonament să le accite integral, astfel că cele rămase să fie vândute amatorilor. Biletele vor fi reținute numai până Vineri 21 Ianuarie. Biletele la Agenția teatrală Ilies, telefon 22-55.

Pentru Monitorul Oficial București primim și garantăm apariția în timp, convocări de adunări generale, bilanțuri și alte publicațiuni, Abonamente pentru Monitorul Oficial și prelungiri de abonamente

RECLAMA

Agenția de publicitate, Arad, Strada Eminescu Nr. 4, Telefon Nr. 17-11. Comenzi postale din provincie le satisfacem la timp

Reprezentanța

și mare asortiment la firma

„LIBRO” PAULA MERA

ARAD, Bul. Regina Maria 12
Telefon: 19-85

ULTIMA ORĂ

Situația fronturilor

De la cartierul general al Führerului, înaltul comandament al forțelor armate germane comunică:

La capul de pod Nicopol și la nord-vest de Kirovograd, în cursul zilei de ieri, au rămas fără efect atacurile mai slabe ale sovieticilor. Prin contraatac a fost închisă o spărtură de front, care dădea din luptele zilelor precedente.

În spațiul dela Sankoff și Progrebișce cun și la sud-vest de Novograd-Volynsk mai multe atacuri inamice au dat greș.

La vest de Reșița, luptele grele continuă cu vehemență neschimbată.

La nord-vest și nord de Nevel, bolșevicii au repetat atacurile lor. Ei au fost respinși peste tot. O pătrundere a fost răsturnată prin contraatac, după lupte grele.

La nord de lacul Imen, la sud de Leningrad și la sud de Oranienbaum, sovieticii au continuat cu o violență crescândă încercările lor de străpungere. Ei au fost oprți sau respinși în lupte grele.

În luptele din sectorul sudic al frontului răsăritean, Divizia 320-a din Silezia, de sub comanda generalului Hostel, s'a disjins în mod deosebit.

Pe frontul din Italia de Sud, la est de Jofful Gaeta, inamicul a trecut la atac cu mai multe divizii împotriva aripii noastre vestice, după o pregătire puternică de artilerie. Luptele sunt acolo în plină desfășurare.

Artileria aliată din Italia de sud a avertat grav celebra mănăstire Monte Cassino

Berlin, 20. (Rador.) — În cursul acțiunilor de pe frontul din Italia de Sud, artileria aliaților a bombardat la 15 Ianuarie, renumita mănăstire Monte Cassino. Stricăciunile pricinuite sunt foarte mari. Mănăstirea Monte Cassino este sediul străvechiu al călugărilor benedictini. Aceasta este considerată ca una din podoabele bisericii catolice. După cum se știe, bibliotecile și operele de artă au fost luate mai de mult de către armata germană și duse la cetatea Vaticanului. Mănăstirea Monte Cassino a fost respectată tot timpul de trupele germane, nefiind ocupată. Deaceia acțiunea aliaților împotriva acestui monument cultural nu are nici un sens.

Trupe din Africa de vest sub comanda lordului Mountbatten vor lupta în India împotriva japonezilor

New Delhi, 20 (ESS). — La New Delhi s'a făcut cunoscut oficial că în India au sosit trupe vest Africane, pentru a fi puse în linie pe frontul de acolo împotriva japonezilor. Trupele vest-africane sunt înglobate în Royal West-African Frontier Corps și sunt sub conducerea comandantului suprem al forțelor combatante aliate din Asia de sud-est, lordul Louis Mountbatten.

Declarațiile ministrului de marină Knox, în legătură cu instruirea militară a tinerilor americani

Lisabona, 20 (ESS). — Ministrul marinei americane Frank Knox a declarat, după cum anunță agenția Reuter, în fața cercetașilor din Cleveland (Ohio) următoarele: „Lucrul cel mai bun, pe care-l putem face pentru păstrarea libertății noastre individuale este

Pierderile armatei americane în acest război

Trupe din Africa vor lupta în India. Alt atac terorist în Bosnia

de a cere fiecărui tânăr care a împlinit 18 sau 19 ani să se înscrie pentru o perioadă de cel puțin un an pentru instruirea pe uscat sau pe mare. La terminarea ostilităților, oamenii noștri vor putea fi înlocuiți prin oameni tineri cu o instrucție de mai mulți ani,

pentru a realiza însărcinările ce ne rămân în celelalte continente în perioada de tranziție. El a declarat mai departe: „Nu știu exact dacă sportul cercetășesc n'ar trebui să devină un obiect de studiu al programului analitic al școlilor noastre publice.“

Unitățile braziliene pentru plănuita expediție peste ocean se instruesc

Rio de Janeiro, 20 (ESS). — Șeful misiunii militare braziliene, care a vizitat de curând teatrul de lupte mediteranean, generalul Mascarenas Moraes, a declarat că unități ale plănuitelor forțe de expediție braziliene fac actualmente o intensivă instrucție corporală și tehnică în

statele Pernambuco și Rio de Janeiro. El a spus că Brazilia va contribui cu toate livrările al căror transport este cu puțință, dar că problema o constituie însăși tenajul, deoarece flota de comerț braziliană a avut mari pierderi.

Aliații așteaptă victoria asupra Germaniei deabia peste 15 luni

Lisabona, 20 (ip). — Ziarul „News Week“ scrie: „Păreră generală este că victoria asupra Germaniei nu va fi obținută înainte de 15 luni.“ Această constatare a cunoscuței reviste engleze și americane coincide cu cuvântul de ordine al ziarelor engleze și americane „al doilea front în 90 de zile“. Ziarul „News Week“ adaugă însă

că victoria poate fi obținută în acest interval de timp numai dacă se îndeplinesc două condițiuni:

1. Sovietele să-și continue ofensiva până peste granițele din 1941 și
2. Germanii să nu fie în situația de a împiedica bombardierele anglo-americane să-și îndeplinească misiunea „strategică“ asupra teritoriului german.

Suedia dorește să rămână în afara conflictului

Berlin, 20. (Tp). Cu privire la întrebarea adresată astăzi în conferință de presă dela Wilhelmstrasse în legătură cu discursul regelui Suediei, s'a răspuns că acest discurs se ocupă în primul rând de probleme interne, care tind să asigu-

re Suediei siguranța economică și financiară. Dealtfel regele Suediei a subliniat din nou concepția politicii sale și a guvernului său, care urmărește menținerea Suediei în afara actualului conflict mondial.

Pierderile armatei americane pe toate fronturile până la 1 Ianuarie 1944

STOCKHOLM, 20 (ESS). Ministrul de război american H. L. Stimson a declarat la Washington că pierderile armatei americane pe toate fronturile de luptă s'au ridicat până la 1 Ianuarie 1944 la 105.229 de oameni, anume: 16.831 morți,

38.916 răniți, 24.067 dispăruți și 25.415 prizonieri. Pierderile armatei a 5-a în timpul campaniei din Italia s'au cifrat la 18.119 oameni: 2798 morți, 11.762 răniți și 3559 dispăruți.

Activitatea deosebită a aviației germane pe frontul Răsăritean

Berlin, 20. (prin telefon). Parțiciparea aviației germane în bătălia de iarnă din răsărit nu a fost îndeajuns scosă în evidență în ultimele săptămâni. Cu toate acestea ea a fost foarte considerabilă și nu a fost absență cu toate condițiunile atmosferice neprielnice din timpul iernii. Aviația sovietică posedă în ultimul timp și aparate americane cari sunt conduse de piloți bolșevici. Cercările germane recunosc că echipagiile rușești după cum au constatat zburătorii germani din răsărit, sunt cu mult mai bune decât acelea dela începutul campa-

niei din răsărit. Indiferent de aceasta, aviația germană și-a putut menține supremația. Acest fapt a fost dovedit prin numărul mare de doborâri. Astfel în zilele de 15 și 16 Ianuarie au fost nimicite 128 aparate sovietice față de 12 pierderi germane. Aceasta este o proporție de 10 la 1. Sovieticii aruncă în luptă și acum fără considerație cu ocazia principalelor încercări de străpungere avioanele lor de bătălie. Cu prilejul bătăliilor aeriene se observă tot mai des că foarte puțini piloți doborâți se pot salva cu parașuta. Din acest motiv pierderile personalului

Activitatea ambasadorului sovietic Umanski în Capitala Mexicului

VIGO, 20. (Rador) O știre a biroului internațional de informații retransmisă de agenția DNB anunță:

Activitatea ambasadorului sovietic Umanski în capitala Mexicului tinde să arunce praf în ochii țărilor americane pentru a le face să reia relațiile cu Uniunea Sovietică.

Umanski, care se comportă mereu ca un adevărat ambasador țarist studia în primul rând aristocrația și înalta societate a țărilor recomandate lui Stalin, făcând mereu invitații la un cocktail, un ceai, un concert, un bal, etc. Acest aristocrat comunist se pricepe de minune să arate Rusia Sovietică drept un adevărat paradis al burgheziei democratice.

Pe de altă parte, se mai subliniază că Umanski nu are nicio legătură cu lumea muncitoare infometată, cerând ajutorul poliției pentru a îndepărta pe îndezirabili din fața porții sale.

navigant al sovieticilor este foarte mare. Cercurile germane s'au în evidență activitatea curajoasă a aviațorilor români din sudul frontului din răsărit, unde e înțelesibil la Kerci intervin în lupte în mod decisiv.

Pierderile partizanilor în regiunea Jajce

ZAGREB, 20. (Tp) Urmărirea și nimicirea partizanilor cari părăsesc în mare grabă regiunea Jajce, continuă cu deplin succes. Astfel în ultimul atac partizanii au suferit grele pierderi. Numărul răniților trace de 1000 iar cel al morților lăsați pe teren este considerabil.

Un nou atac aerian terorist asupra orașelor din Bosnia

ZAGREB, 20. (Tp). Recent, avioane inamice au atacat orașul Metkovits din Bosnia. Deasemeni a fost atacat și orașul Makarska. Au fost aruncate câteva bombe. Aviații anglo-americani au tras cu armele de bord asupra populației civile lipsite de apărare.

General german decorat cu frunzele de stejar la crucea de cavaler al crucii de fier

Cartierul general al Führerului 20 (D. N. B.) Führerul a acordat frunzele de stejar la crucea de cavaler al crucii de fier generalului de artilerie Maximilian Freyter-Pico, comandantul unității corp de armata ca celui de al 368 soldați și armatei germane.

Guvernul polonez dorește o luare de contact mai discretă cu Moscova

BERNA, 20 (Rador). — Corespondentul agenției DNB comunică: „Exchange Telegraph“ afiă din Londra că actuala conșorțiu polono-sovietică nu trebuie să fie continuată într'un viitor apropiat și că guvernul emigrantilor polonezi socotește că nu ar avea rost un răspuns public la ultima declarație sovietică, el considerându ca fiind mai potrivite „metodele de luare de contact ceva mai discrete.“

Studentii din anul I dela Facultatea de Farmacie vor urma pregătirea premilitară

București, 20 (Rador). — Marele Stat Major aduce la cunoștință următoarele: Studentii din anul I dela Facultatea de Farmacie care au reușit la examenul de admitere în toamna anului 1943 și s'a găsească la practica farmaceutică, sunt obligați a urma pregătirea premilitară cu începere dela 1 Februarie 1944 la Noemvrie 1944.

Toți cei vizati se vor prezenta până la 25 Ianuarie 1944, la cenșrele sau sub centrelor premilitare pe raza cărora face practica farmaceutică spre a fi înscriși la instrucția militară.

Activitatea practicei în farmacii și la sedințele premilitare vor fi controlate de către inspectorii pregătirii premilitare cât și de comandantii garnizoanelor respective.

Cei ce vor absenta nemotivat de 4 ori dela sedințele premilitare, sau 10 zile dela farmacii unde face practica, vor fi încorporați imediat la unități.